

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Historia Scholastica Magistri Petri comestoris sacre
scripture seriem breuem nimis [et] obscuram elucidans**

Petrus <Comestor>

Argentine, 1503

VD16 P 1829

De eiectio[n]e eoru[n]dem de paradiso [et] ro[m]phea ignea ca. xxiiij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30892

Historia

Inuptatis quā ipsi habuerūt. Hinc quādam di-
cunt sic fuisse arbore phibitā. Et audierūt
vocē dñi deambulāt: vt ex ipso suo motu tā
videret eos arguere: qz nō steterāt ī pcepto.
Loquebat autē p subiectā creaturā: eis. Et
abscōderit se a facie dei ī medio lignoz. Vo-
cavitqz dñs vtrū: scz cui dederat pceptū: z ī
crepando nō ignorādo ait, Adā vbi es. q. d.
Vide ī q̄ miseria es. Quia ait Abscōdi me: qz
nud' eram. Stulta rñsio: q̄ displiceret nud'
qui tal' fuerat fact'. Et ait dñs, Quis h' indū-
cavit tibi nisi qd de ligno comedisti. Ille hō
nō hūilit' p̄fiteris: s; pccm ī vrozē retorquēs
imo ī ipm mlīer' datorē ait. Mulier quā de-
disti mibi sociam: dedit mibi de ligno: z co-
medi. Et ad mlīerē ait. Quare h' fecisti. Nec
īpā se accusavit: s; obliq̄uit pccm ī serpentē:
facite hō ī aurozē serpētis. Serpēs hō nō īn-
terrogat: qz p se h' nō fecerat: s; diabol' p eū:
Et maledicēs eis: īcepit a serpēte: ordinē ser-
nās z cōgruū maledictionū numerū. Serpēs
em' z hūs z pl' peccavit: qz ī trīb' mlīer
post: z min' eo. s; pl' vrozē: qz ī duob' hō po-
stremo z min': qz ī vno Serpēs iudic' men-
tit' ē: deceptit. His trīb' reddite s; tres male-
dictiones. Quia inuidit hōis excellētē: dicitur ē
ei. Sup' pecc' tuū gradieris. Quia mentit' est:
punit' ē ī ore: vnde terrā comedes oībo die-
bus vite tue. Imo abstulit ei vocē: z posuit ei
venenū ī ore. Quia deceptit: acceptit h'. Inimī-
cicias ponā īn te z mulierē. Hinc innuit qz
eua penituit. Ipā pteret caput tuū qd natu-
raliter fuit serpēs q̄si sedē vite. Et tu īnsidia
beris calcaneo illi' maxime. Et sicut natura
le odiū ē īn eq̄s z grīphes. lupos z canes.
sic īn hōiem z serpentē. Sic em' venenū ser-
pentis hōiem: sic spūtū hōis ieiunū perimēte
serpentē. Et qz adhuc nudī erāt: serpēs mō
hōiez tūmet nudū: z fugit. z īn vestitū īnsilit.
In duob' peccavit mulier. Supbiuit z vci-
tū comedit. Quia supbiuit: humiliavit eam
dicēs. Sub prāte virt' eris violenta: vt etiā
vulnerib' te affligat ī defloratōe. Nūc q̄dez
subdita ē vrozē p̄ditōe z timore: cui p' sub-
iecta fuerat: s; amore. Et qz ī fructu peccavit
ī fructu suo punita ē. Vñ dicitū ē ei. In dolo-
re paries. Qd dicitū ē ei ī dolore: maledictio
est. s; paries bñdictionē. Maledicta ei ē steri-
lis. Et ita ī puniēdo nō ē oblit': misereri de'.
Adā: qz ī solo esu peccavit: ī labore querēdi

sibi edulij punit' est. sic. Maledicta terra īn-
ope tuo. s; p opere tuo. s; p peccato: p q̄ factū
est: vt terra q̄ bonos p̄tus z vberes fructus
spōte faciebat. Desinens raras nec sine hōis
labore. quādoqz etiā p fructib' spinas z tri-
bulos germinabit. Et addidit. Et comedes
herbas terre: quasi etiā īn hoc par eris īmē-
to. Terre autē maledixit: quia de fructu terre
trāgressio facta ē: z nō aquis. Inde est qz co-
medit dñs piscē: s; nō legi' comedisse carnē
vivētū de terra maledicta: nisi forte d' agno-
pascali: p peccō legis. Addit q̄ de labore. In
sudore vultus tui vesceris pane tuo: donec
īn terrā revertar' s; donec moriaris: qz terra
es z īn terrā ibis. Pulcredictū est: tibi. q̄a q̄
īn eodē statu stetisses: donec trāsires ī mel'
si velles: modo d' miseria īn miseriā tibi mo-
re fluentis aque. Et tūc adam plangens mi-
seriam posteritatis sue vocavit vrozem suāz
eūā vt dictum est.

De electione eorūdem de paradiso z rom-
phea ignea. **Ca. XXIII.**

Ecitqz deus ad e-

f vrozē e' tunicas pelliceas. s; pel-
lib' mortuoz animalū: vt signū
sue mortalitatis secū ferret. et ait. Ecce adam
fact' est q̄si vñ ex nob: fronta est. q̄si. voluit
esse vt de': s; īn enidētī est mō qz nō ē. Nec ē
vox dei insultantis: sed nos a superbia corri-
gētis: z est vox trinitatis. Vel ē vox dei ad an-
gelos: z vox plāgētis: qd p̄z: qz factus est a-
me: vt eēt q̄si vnus ex nob si stetit. Nūc er-
go ne forte. mittat ma-
num suā: et sumat de
ligno vite z comedat
et vivat īn eternū.
Apostopesis ē. quā-
si. videt' v' cauet' v'
eijcite eum. Dura vi-
detur dei sententiā q̄
p̄dictis penis penas
electionis addidit.
Sed p̄tra. Hāc em'
penam quā dederat
misericoz dīter tēperavit vt verum de eo ap-
pareat. Lum frat' su-
eris misericōie recorda-
beris: quia em' viciu-
ri erant ī miseriā q̄n-
to eēt vita diuturnis

Qd dicitū est vivat īn
eternū: ad op̄tiones
hōis trahēdū ē. q. d.
z comedat hac op̄tū-
one vivat īn eternū
vel eternuz accipitur
pro multo tempore.
Quidāz tradunt eos
fuisse īn paradiso. vij
horas.

Electionem p̄mōz pa-
retū resp̄ntat ecclīa
īn capite seculū cum
eijcit ex se penitentes.

Libri Genesis

or tãto miserabilior
Si ergo gustassent
de ligno vite diuini
viviẽtes diutius mis-
seri essent. Nec e mi-
rum si etiã post pec-
catũ p esũ ligni illi
diutius vixissent cũ
adhuc sint quedam
insule viventium in
quibus nullus mor-
ritur sic etiã lanugo
fit in folijs arborũ
apud sercs: cui? esũ
vita prelatur. Etiaz
alexãder scripsit aris-
toteli d sacerdotibz
arborũ solis et lune
q esũ pomoz lãgissi-
mã agant vitam. Et
sic dixerat emisit euz
domin? de paradiso
voluptatũ vt opera-
retur terrã de q assũ-
ptus e in agrũ scz damascenũ de q sumptus
fuerat: in q Cain Abel suũ fratrem interfecit
iuxta quẽ Adã et Eva sepulti sunt i spelũca
duplici Et collocavit añ paradisi volupta-
tis cherubin et flãmẽũ gladiũ atqz versatiles
vt angel? arceret diaboliũ: ignis hoĩem Vel
ministrato angeloz posuit ignẽ ibi qui inter-
cluderet paradisi ingressuz q noĩe gladij nõ
cuiuslibet sed versatilis dicitur. id est vtrobiz se-
cãtis. qz pena fuit homini i vtraz parte sui
puniri in aia scz z in corpore Vel dicit? e ver-
satilis. id est aptus ad versandũ. i. tollenduz
cum de? veller Ablatus em fuit ad tẽpus i
trantibz Hela et Enoch. penitus ðo nõ. do-
nec in morte xpĩ fuit extinctus. Si querit
quid cõsumebat ignis ille. Potest dici: quia
qda? species est ignis: sicut in vita beati Ni-
colai legitur cui si manũ adhibes ardorẽ sũ-
tis. sed nõ pãteris adustionẽ: nec eget mate-
ria quã cõsumat: z taliter vrit spiritũ. Ire-
rum si queritur. quare pmisit deus hoĩem tẽ-
rari cũ eũ sciret lapsurũ Et de multis in hũc
modũ dicimus qz tum ad ðsens attinet op?
qz sic voluit. Si qrit cur voluit: insipida e
questio querere causam diuine voluntatis
cũ ipa sit sũma causa oĩm causaz.

De generationibz Ade. Ca. XXV.

cilicũ dat in signum
tunicaz pellicearum
cinerẽ sub his verbis
cũtis es zc. z i memo-
riam maledictõis ele-
cti ardẽtes candelas
ferũt: qz p ope q poz-
revertũt man? ad poz-
mũ veritũ apposita e
igneã rãphea parad-
iso Trãseũt qz ad ali-
am eccliaz: z claudũ-
tur corã eis fores in
signũ adit? paradisi
quondã occlusi Nõ
ad mensam: sed sup
terrã comedunt quia
maledicta terra i ope-
retuo Nemo dicit eis
aue. quã nõduz mu-
tatũ erat nomen eue
qõ i salutatiõẽ beate
vginis marie factũ e

Dam cognouit

a vxore suã sed nõ in paradiso. s; iaz
reus et electus Breuiter legislator
generatiões a de transit festinãs ad tempora
Abrae pãtis hebreoz et plures subicit Ade
filios z filias S; Method? martyr orauit
duz esset in carcere: z reuelatum e eiã spũ de
pncipio et fine mudi: qõ et orauit et scriptuz
licet simpliciter relĩt dices q virgines egressi
sũt de paradiso. Et año vite Adã. xv. nat? e
ei Cain: et soror ei? chalmana. Est em fa-
ct? est Adã quasi in etate. xxx. annoz. tñ fuit
vnt? diei et anni. et post duoz añoz et triũ: z
sic de ceteris. Et potuit añ Cain multos ges-
nuisse q tacent h. Post alios. xv. annos nat?
est ei Abel et soror ei? Delboza. Anno vite
Adã. cxxx. Cain occidit Abel: et luxerũt eũ
Adã et Eva centũ añis Luc nat? e ei Seth
xxx. anno pme ciliadis. i. pme etas. Unum
seculũ scz spaciũ mil-
le annoz ciliãdẽ dicit
mus Inchoat enim
method? seclã post
cc. annos Ade. z vo-
cat seculũ vnaz cilia-
dem. Et psonãt in h
lxx. q dicit Adam
cxxx. añoz eẽ cũ ge-
nuit Seth. s; tamẽ i
hebreo. cxxx. Sed
tñ redeam? ad breui-
tatem genesis. Cõce-
pit Eva et peperit Cain q interpretat possess-
sio. rurũqz peperit Abel qõ sonat luctus vl-
meroz vel vapor: qñ cito trãsitur? tanqõ noĩe
pphetatũ fuerit: qõ de ipõ futurũ erat. tñ fm
Josephũ interpretat nihil hĩc: qz nõ reliqũt ses-
men sup terrã. Abel fuit pastor z Cain agri-
cola. Cũ ei esset malignissim? vt etiã auarĩs
cie cõsuleret suc: prim? terrã incoluit.

De oblatiõibz fratru. Ca. XXVI

Est multos di

p es obtulerũt dño mũera Cain
d frugibz Abel fm Josephũ lac
z pmogenita agnoz. Moyses ait de adĩp-
bus eoz. id est de pinguioribz gregis etiã
obtulit Creditur Adã in spũ docuisse filios
vt offerret decimas deo et primitias. Et res-
pexit de? ad Abel et ad mũera ei?. ad Cain